

«Vacances amb Franco. Els meus estius a l'Espanya franquista»

Del 31 de maig al 6 d'octubre de 2024 al
Bòlit_StNicolau (Girona).

Amb Monika Anselment, Denys Blacker,
Stefanie Unruh i Ulrike Weiss.

Inauguració, divendres 31 de maig a les
19 h.

De l'1 de juny al 22 de setembre de 2024 a la Sala d'Exposicions l'Escorxador
(Figueres).

Amb Monika Anselment, Christoph Otto, Annette Riemann, Tom Theunissen i Jörg
Zimmer.

Inauguració, dissabte 1 de juny a les 12 h.

Una idea de Monika Anselment comissariada per Cristina Masanés.

**El Bòlit, Centre d'Art contemporani de Girona i el Museu de l'Empordà,
presenten «Vacances amb Franco. Els meus estius a l'Espanya franquista»,
una exposició sobre la tensa i no resolta relació entre el franquisme i el
turisme.**

**L'exposició viatja per la Costa Brava, les Illes Balears, o una part de la costa
espanyola, per reflexionar sobre les ambigüitats i el classisme de la història.**

**L'exposició, una iniciativa de Monika Anselment comissariada per Cristina
Masanés, fa un exercici de memòria democràtica des de les memòries
personals de vuit artistes que van passar els seus estius d'infància a
l'Espanya franquista. És possible viure en un mateix lloc dues experiències
tan oposades? La de l'opressió política i la del gaudi ocios?**

L'exposició vol subratllar l'evidència que la dictadura franquista va usar el turisme per blanquejar-se i buscar l'aprovació internacional, convertint el turisme en una eina de validació de la pròpia dictadura i d'un model democràtic basat en l'economia de serveis i la subjugació cultural a partir de la *folklorització* de la cultura pròpia i la inserció d'Espanya en la lògica del capitalisme.

En el cas del Bòlit, «Vacances amb Franco. Els meus estius a l'Espanya franquista» s'acompanyarà, a partir del 7 de juny, de l'exposició «Forats per a fer un rèquiem», sobre les fosses comunes del franquisme, construïnt un díptic o ecosistema sobre la reparació democràtica.

NOTÍCIA

Els propers divendres 31 de maig a les 19 h al Bòlit_StNicolau i dissabte 1 de juny a les 12 h a la Sala d'Exposicions l'Escorxadador s'inaugura l'exposició «Vacances amb Franco. Els meus estius a l'Espanya franquista». El projecte és una coproducció del Museu de l'Empordà de Figueres i del Bòlit. Centre d'Art Contemporani. Girona.

El museu i el centre d'art, s'uneixen per produir una exposició que aplega vuit artistes i que s'ha de visitar en diferit per tenir la imatge completa. Quina és aquesta imatge? D'una banda, la de la infància de la classe mitjana europea, que passa els estius vora mar, és a dir, la del turisme estiuenc. De l'altra, la de la dictadura franquista, que va usar el turisme per buscar l'aprovació internacional, convertint el turisme en una eina de validació de la pròpia dictadura i d'un model democràtic basat en l'economia de serveis i la subjugació cultural a partir de la *folklorització* de la cultura pròpia i la inserció d'Espanya en la lògica del capitalisme.

La idea va sorgir de l'artista Monika Anselment, que pensava que havia de resoldre aquesta contradicció: la de recordar uns estius d'infància plàcids a Llançà, però en un context de dictadura que només coneixia pels comentaris que li feien els seus pares. És possible viure en un mateix lloc dues experiències tan oposades? La de l'opressió política i la del gaudi ociós?

La proposta d'Anselment no era fàcil de resoldre i es va optar per fer una crida a artistes que haguessin viscut en situacions similars, és a dir, que volguessin recuperar els seus records d'infància de les vacances d'estiu a l'Espanya franquista.

A partir d'una convocatòria pública, es van rebre cap a una dotzena de propostes de les quals se'n van escollir set, juntament amb Anselment. Per poder-ho contextualitzar s'ha comptat, en el comissariat, amb la figura de l'escriptora i periodista, Cristina Masanés.

La selecció final va ser de vuit artistes, dos dels quals treballen conjuntament, per tant la mostra aplega set propostes visuals de Monika Anselment, Denys Blacker, Christoph Otto, Annette Riemann/Tom Theunissen, Stefanie Unruh, Ulrike Weiss i Jörg Zimmer.

Tots ells parteixen de records gràfics, fílmics, d'experiències viscudes, de textos, vivències, postals i material fotogràfic i gràfic de l'època i els reinterpreten a ulls de l'art contemporani i des de la seva mirada com a adults.

El resultat és una exposició coral, amb peces fílmiques, musicals, textuais i plàstiques totes amb aquesta voluntat de generar una reflexió sobre el vincle, no sempre evident, entre el boom turístic que va experimentar el país en aquest moment històric, l'esforç del règim per blanquejar el fet de ser una dictadura i la inserció d'Espanya en la lògica del capitalisme.

Durant els anys 40-50, el franquisme es va aliar amb les democràcies europees per oferir un lloc de vacances pels treballadors del nord del continent, un paradís de sol i platja que pretenia disfressar un règim feixista, una dictadura, que va fer execucions polítiques (penes de mort) fins el 1975, quan va morir el dictador Francisco Franco.

D'aquesta aliança entre franquisme, turisme i capitalisme parla un dels textos de la publicació que s'ha editat per acompanyar la mostra: «L'exposició, precisament, no jutja el passat, sinó que es pregunta com va ser a partir del que ha quedat d'ell. El valor d'aquesta exposició és haver trobat un diàleg entre allò personal i allò polític, i aquesta fantàstica suma d'estrangeries: la d'una costa mediterrània que no és la d'ara; la d'una dictadura que es fa visible a través de les seves pròpies eines de camuflatge; la del turista que s'expressa en altres llengües i altres pàtries; la de l'estiu que nega el treball; i la de l'infant que s'encapsula en una autonomia imaginativa que defuig normes, fins i tot les més prosaiques.»

En el cas del Bòlit, «Vacances amb Franco. Els meus estius a l'Espanya franquista» s'acompanyarà, a partir del 7 de juny, de l'exposició «Forats per a fer un rèquiem»,

sobre les fosses comunes del franquisme, construint un díptic o ecosistema sobre la reparació democràtica a partir de fets i mirades a la història molt diferents i, per tant, necessàriament complementàries.

OBRES

Partint de les vivències d'infància a Catalunya, Monika Anselment a *Die große Spanienreise 1958 [El gran viatge a Espanya 1958]* recupera films, fotografies i temes musicals per interpretar-los des de l'art contemporani. Reescriu així la història viscuda omplint les llacunes que en aquell temps, com a turistes, no es podien veure.

Sota la sorra de Denys Blacker és una sèrie de performances gravades al llarg d'una caminada a Sant Martí d'Empúries. Les arrels de l'acció es nodreixen directament de les capes de la història de la colonització començant molt abans del temps de Franco.

Innocència del paisatge d'Stefanie Unruh és un treball en curs que es planteja com una arqueologia de rastres, una recerca sobre turisme, història, memòria i migració on fa visibles les capes de la història dels alemanys a Mallorca.

Interessada en l'autorepresentació i autoescenificació de les dones, Ulrike Weiss pren la imatge de «l'àngel de la llar», que va ser formativa per al franquisme, i que va conèixer de primera mà, per articular composicions intervingudes sobre el paper de les dones a l'Espanya del moment.

Annette Riemann i Tom Theunissen presenten un conjunt de fotografies i dos vídeos que contraposen la població d'Eivissa i Formentera als anys seixanta i l'arribada dels joves hippies nord-americans i europeus, que van arribar a suposar el 25% de la població. A través d'imatges de l'època i els records de l'artista i la seva germana, mostren la convivència entre dues realitats humanes i socials tan diferents.

Christoph Otto presenta una instal·lació amb un conjunt d'entrevistes a espanyols i a estiuejants que hi passaven les vacances com dues aproximacions a una mateixa realitat sovint contraposades. Diferents històries de vida que configuren *El camí de la innocència*.

Jörg Zimmer construeix una instal·lació escènica amb imatges de l'arxiu familiar, textos i seqüències cinematogràfiques que examina el relat que la memòria ha

construït de les vivències del passat. És tan enganyós com la fotografia que es va fer per representar-lo? Qüestiona també la responsabilitat política i moral del viatge turístic.

Finalment, Monika Anselment presenta un conjunt de dibuixos, collage, fotografies, textos i enregistraments sonors que recuperen la memòria d'infància a Catalunya i les ombres i fissures que la dictadura els mostrava.

BIOGRAFIES

Monika Anselment analitza les grans fissures sociopolítiques a les nostres societats. Desvela el llenguatge de les imatges utilitzat pels mitjans de comunicació i les narracions de les classes dominants per persuadir el públic silenciament que ho fan en nom dels seus interessos. Treballa sovint amb material documental, incorporant-hi objectes, narracions, llibres, àudios i altres elements. Entre els projectes realitzats, destaca la sèrie, iniciada a final dels anys noranta, d'imatges televisives sobre conflictes bèl·lics presentades com un espectacle de masses. «El meu treball no és només una documentació de guerres, alçaments, víctimes dels conflictes o refugiats, sinó sobretot una reflexió sobre com rebem aquestes catàstrofes humanitàries i geopolítiques al cor de les nostres llars. Com a eines de creació d'històries, els mitjans de comunicació de masses, principalment la televisió i internet, estan subjectes a anàlisi i revisió crítica.» Ha presentat les darreres exposicions, en algun cas comissariades per ella mateixa, a Kunstverein Neukölln de Berlín (2019), CentroCentro de Madrid (2017), kunstraum pro arte de Hallein (Àustria, 2017), Galerie Nord | Kunstverein Tiergarten de Berlín (2017), arte por-venir encuentros Cuenca (Espanya, 2016), AICultura d'Algeciras (Espanya, 2016), Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera (Espanya, 2015), Museu de l'Empordà de Figueres (Espanya, 2015), espaisvisor València (2014) i ARTIUM Centro-Museo Vasco de Arte Contemporáneo de Vitoria-Gasteiz (Espanya, 2014).

Denys Blacker és una artista que posa en relació la performance, el dibuix, l'escultura i el vídeo. Màster en Belles Arts i Escultura a la Chelsea School of Art de Londres i doctorada a la Universitat de Northumbria de Newcastle, des de 1987 viu i treballa a Catalunya. Interessada en les formes a través de les quals estem interconnectats entre nosaltres i amb el nostre entorn, la seva recerca l'ha portat a desenvolupar processos connectius per explorar les fronteres entre el subjecte i l'objecte, el jo i l'altre. Subscriu les paraules de Donna Haraway, quan diu: «L'altre

no és només dins de la teva pell, sinó dins dels teus ossos, dins la panxa, dins el cor, dins el nucli, dins el teu passat i el teu futur». És membre dels grups internacionals de performance Wolf in the Winter i Ocells al Cap, i cofundadora del projecte ELAA (European Live Art Archive). Ha fundat el col·lectiu d'artistes d'acció Corpologia i la revista homònima, i dirigeix Gresol, una associació que ha organitzat més de vint festivals i trobades internacionals de performance amb seu a Madremanya (Alt Empordà). Ha presentat les seves performances més recents a Arts Santa Mònica (Barcelona, 2023), Regional Cultural Centre (Letterkenny, Irlanda, 2022), Centro de Formación Escénica (Sevilla, 2022), Bòlit. Centre d'Art Contemporani de Girona (2021), Rhubaba Gallery (Edinburgh, Escòcia, 2020), MACBA (Barcelona 2021), Fundació Brossa (Barcelona, 2020), Ca la Dona (Barcelona, 2020), Sonic Research Centre, Queens University (Belfast, 2019) i CCCB (Barcelona, 2019).

Christoph Otto va néixer i va créixer a Berlín Occidental, quan el Mur encara dividia la ciutat. La ubicació aïllada com a enclavament occidental en plena dictadura del règim de l'Alemanya Oriental el va marcar d'adolescent. Es va formar en art visual i fotografia al Centro de los Estudios de la Imagen de Madrid i en escriptura a la Henri-Nannen-Schule de Berlín. És fotògraf, artista visual i autor de sèries de retrats i projectes de llarg recorregut sobre formes de vida humanes poc comunes. A les seves fotografies, pel·lícules i textos treballa amb un llenguatge molt visual, immediat i efectiu. Ha publicat a llibres i revistes de diferents països, ha guanyat premis destacats i ha presentat exposicions arreu del món. Té obres a col·leccions com la del Museu d'Art Contemporani de Kanazawa (Japó). Com a artista visual, les seves instal·lacions combinen fotos, àudios i pel·lícules.

Annette Riemann és una artista visual que viu i treballa a Colònia. La seva pràctica artística inclou obres de gran format pintades sobre paper fotogràfic, collages i pel·lícules que tracten utopies, hiperespais i tot allò relacionat amb l'infinit. Li interessen els espais de possibilitat i els límits entre allò real i la irrealitat, que concreta en un llenguatge tant abstracte com concret. Ha presentat les seves exposicions més recents a BBK Landeskunstaussstellung NRW, Dortmunder U (Dortmund, Alemanya, 2022), Städtische Galerie (Bergkamen, Alemanya, 2020), Frankfurter Kunstverein (Frankfurt, Oder, Alemanya, 2020), Festiwal Nowej Sztuki (Slubice, Polònia, 2019) i Kunstverein Lahn-Dill e.V. (Herborn, Alemanya, 2018).

Tom Theunissen és escriptor, director de cinema i músic, viu i treballa a Colònia. El seu treball inclou projectes d'art visual i produccions documentals per a mitjans clàssics. Interessat en qüestions d'evolució cultural, en els mecanismes perceptius i en els processos d'evasió de la realitat, produeix vídeos, bandes sonores, música psicodèlica i collages sonors. Els seus darrers projectes fílmics són: Der Mensch von morgen (2017), Summer of Love – Spiritualität (2010) i films per a televisió amb Olli Dittrich (2015-2023). Entre els seus projectes sonors destaquen, Musikprojekt Tom Yam Gai: A Trip to Ignoreland (2024), Score (2023) i Always Is, Never Was (2022).

Stefanie Unruh és nascuda a Hamburg i formada a l'Akademie der Bildenden Künste de Múnic i a l'School of Visual Arts de Nova York, viu i treballa a Múnic. Treballa els camps del dibuix, el vídeo, l'objecte, la instal·lació i la fotografia per tractar l'ésser humà, amb qüestions com la identitat, la memòria i les seves petjades, tant amb una base documental com ficcional. Partint de la recerca i amb un enfocament conceptual, interroga qüestions o valors socials que estan inscrits en les nostres pràctiques culturals, estètiques i socials. Les seves exposicions més recents són al Neues Museum Nürnberg (2023), Große Kunstschau a Worpsswede (Alemanya, 2022), Halle der Platform de Múnic (2022), Mensa, Bayernkolleg, Staatliches Bauamt a Augsburg (Alemanya, 2022), Protestantischer Friedhof d'Augsburg (Alemanya, 2022), Kunst-Insel am Lenbachplatz de Múnic (2021), Casa Planas Centre d'Art i Creació de Palma de Mallorca en col·laboració amb el Goethe Institut de Barcelona (2021) i Es Baluard, Museu d'Art Contemporani de Palma de Mallorca (2021).

Ulrike Weiss nascuda a Frankfurt, viu i treballa a Friburg. Va cursar estudis de Pedagogia de l'Art i Història de l'Art a la Universitat de Frankfurt i Estudis de Belles Arts i Comunicació Visual a la Gesamthochschule de Kassel. Ha presentat les seves obres i ha impartit formació artística a Alemanya, Suïssa, Espanya, Marroc, Iran i Kazakhstan. El seu treball artístic parteix de documents històrics i arxius visuals, que incorpora com a base conceptual i material. Produeix fotografies, sovint de gran format, intervingudes amb dibuix, collage, brodat, costura i altres tècniques que es presenten com un palimpsest d'elements. Acostumen a ser imatges històriques o que incorporen algun element del passat (un rostre, unes mans, un espai...), que converteixen el seu treball en un registre del pas del temps, però també de l'oblit. La representació femenina, a diferents geografies i cultures, hi ocupa un lloc destacat, així com la reflexió sobre el lloc dels documents i les imatges del passat en l'obra artística. Les seves darreres exposicions han estat a: FRAC Alsace de Sélestat (França, 2022), Museo Irpino d'Avellino (Itàlia, 2022), Kulturwerk T66 de Friburg

(2021), Kulturzentrum Silent Green de Berlín (2019), Kulturforum de Friburg (2019), Galeria Bab Rouah de Rabat (Marroc, 2016) i Museu del Judaisme de Casablanca (2016).

Jörg Zimmer és artista visual i curador d'exposicions, viu i treballa a Dortmund. Es mou en els camps de la fotografia conceptual, el vídeo i el cinema, amb projectes que tracten de fenòmens polítics, socials i culturals associats a la globalització, i les noves tecnologies i realitats mediàtiques. Sovint treballa en la iconografia de l'espai públic. La seva obra se centra en l'experiència de situacions límit, allà on es troben territoris i drets sobirans o interessos econòmics, que entren en conflicte amb les tradicions culturals i els drets humans. Treballa sobre la iconografia de l'espai públic. En un sentit més ampli, allà on acaba la zona de confort de la nostra percepció social. Ha presentat els seus projectes més recents al Schloss Plüschow (Plüschow, Alemanya, 2022), Motionart Kunstfilmfestival a Schwerte/ Ruhr (Alemanya, 2018) i Museum Ostwall/ Baukunstarchiv NRW a Dortmund (Alemanya, 2016). És també fundador i director de la plataforma de projectes expositius i intervencions en espais públics KUNSTRAUM Rhein/Ruhr des de l'any 2003. Entre els seus projectes de comissariat més recents, destaquen Territorien-Leerstand a Dortmund (2023), Exposed Spirituals als EUA i Mèxic (2019-2021) i Territorien al DASA de Dortmund (2015).

PROGRAMA PÚBLIC

Dissabte 8 de juny a les 12 h / Sant Martí d'Empúries

Sota la sorra

Amb Denys Blacker

Performance-itinerari que s'inicia a l'escullera (s. I - II aC.) de la platja de Sant Martí d'Empúries i acaba al mig del jaciment arqueològic d'Empúries, a les recents excavacions de les àrees portuàries, a la vora de l'antic temple de Demèter (s. VI aC). Els records de l'artista de les vacances que va passar-hi als anys seixanta amb la seva família donaran forma a les accions a mesura que progressi la caminada, es comentaran temes com la llibertat d'expressió, la fiabilitat de la memòria, els efectes del turisme en el paisatge, l'ecologia, el consumisme i la industrialització.

Divendres 14 de juny a les 19 h / Bòlit_StNicolau

Visita comentada a l'exposició

Amb Monika Anselment i Cristina Masanés

Dissabte 15 de juny a les 12 h / Sala d'Exposicions l'Escorxador

Visita comentada a l'exposició

Amb Monika Anselment i Cristina Masanés

Dijous 20 de juny a les 19 h / Sala d'Exposicions l'Escorxador

Una família

Lectura i comentari del llibre amb l'autor, Toni Sala

Toni Sala, un dels autors de ficció catalana contemporània més consolidats, recupera l'arribada del turisme de masses a la Costa Brava. Una família (L'Altra Editorial, 2021) desgrana les vivències familiars de l'hotel regentat per la família de l'autor a Sant Feliu de Guíxols i Platja d'Aro. A través de la memòria familiar, s'analitza l'arribada del turisme i com aquest va incidir en els hàbits i la mentalitat de la població.

Divendres 20 de setembre a les 19 h / Centre Cultural La Mercè

El turisme a Espanya: del boom del franquisme als límits ecològics i socials d'avui

Amb Joan Buades

Dins el cicle "Tombes, refugis i franquícies: la lluita per un sostre digne"

"El 1951 arribava el turista un milió a territori espanyol. El mateix any, ho feia també el primer ambaixador dels Estats Units. Començava així una aliança entre turisme, franquisme i capitalisme que arriba fins avui", diu Cristina Masanés. Joan Buades té clar que al franquisme el va salvar el turisme.

Buades és investigador i professor especialitzat en recerca sobre turisme, globalització i canvi climàtic. Ha escrit llibres com *On brilla el sol. Turisme a les Balears abans del Boom (2004) Exportando paraísos. La colonización turística del planeta (2006), Do not disturb Barceló. Viaje a las entrañas del imperio turístico (2009) o Educar per a què? Mestres lliures en l'era de l'antropocè (2019)*. Va ser diputat al Parlament de les Illes Balears (1999-2003) per Els Verds d'Eivissa on va impulsar la fiscalitat ambiental sobre el turisme, l'anomenada "ecotaxa".

Dijous 26 de setembre a les 18.30 h / Centre Cultural la Mercè

Zones de sacrifici

Amb Rubén Wagensberg, Marta Tafalla i Irra Rodríguez-Giralt

Dins el cicle "Tombes, refugis i franquícies: la lluita per un sostre digne"

"Zona de sacrifici" és el terme per caracteritzar una regió geogràfica que ha estat subjecta a dany mediambiental o a falta d'inversió econòmica. Segons analistes

acadèmics, correspon a zones vinculades amb comunitats d'ingressos baixos i sovint racialitzades que suporten, més que d'altres, aquests efectes ambientals relacionats amb la contaminació, els residus tòxics i la indústria pesada.

En parlarem amb Ruben Wagensberg, activista i portaveu de "Casa nostra, casa vostra", que ha treballat en camps de refugiats a l'Afganistan, Ucraïna, l'Iraq, Síria o Grècia; Marta Tafalla, filòsofa, pionera de l'ecofeminisme i experta en drets dels animals, i amb el científic social Irra Rodríguez-Giralt, expert en desastres, que ha treballat amb comunitats afectades per processos de contaminació lenta o crònica a Catalunya i Xile.

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona

Bòlit_StNicolau

Plaça de Santa Llúcia, 1 17004 Girona

Dimecres de 10 a 14 h

Dijous i divendres de 10 a 14 h i de 17 a 19 h

Dissabte d'11 a 14 h i de 17 a 19 h

Diumenge i festius d'11 a 14 h

972 427 627 bolit@ajgirona.cat www.bolit.cat

Museu de l'Empordà

Sala d'Exposicions l'Escorxador

Plaça de l'Escorxador 2 17600 Figueres

De dilluns a dissabte de 9.30 a 14h i de 16 a 18 h

Diumenges de 10 a 15 h

972 502 305 infome@museuemporda.org www.museuemporda.org

Descàrrega d'imatges i programa

<https://nextcloud.ajgirona.org/index.php/s/qYMANYLE9tPxD64>

Ho organitzen i produeixen:

Amb el suport de:

Hi col·laboren:

Ho patrocina:

El Museu de l'Empordà forma part de:

